

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

**Кафедра управління соціокультурною діяльністю, шоу-бізнесу та
івентменеджменту**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ СВІТОВИХ ЦИВІЛІЗАЦІЙ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Менеджмент соціокультурної діяльності»

Спеціальність 028 Менеджмент соціокультурної діяльності

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

**Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 30.08.2023**

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія світових цивілізацій
Викладач (-і)	канд. пед. наук, доцент Маланюк Тарас Зіновійович
Контактний телефон викладача	0975952780
Е-mail викладача	taras.malaniuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до графіку консультацій, розміщеному на інформаційному стенді кафедри.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Курс «Історія світових цивілізацій» - обов'язкова дисципліна з циклу професійної підготовки здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою «Менеджмент соціокультурної діяльності» ОР «Бакалавр».</p> <p>Програма курсу побудована з урахуванням нової ролі людини у сучасному суспільстві, з необхідністю формувати у випускника уміння адаптуватися до умов професійної діяльності.</p> <p>Теоретичні знання, під час вивчення дисципліни, повинні сприяти формуванню чіткого уявлення про особливості історичного розвитку людства, головні досягнення та здобутки світових цивілізацій у різних регіонах світу.</p>	
3. Мета і завдання навчальної дисципліни	
<p>Мета викладання навчальної дисципліни «Активні види дозвілля» - показати характеристику основних етапів і тенденцій в цивілізаційному розвитку людства на прикладі окремих епох, країн, культурно-історичних явищ і персоналій.</p> <p>Завдання вивчення дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дати загальне уявлення про цивілізаційний процес як філософську категорію; - познайомити студентів з різними підходами до вивчення цивілізацій; - дати характеристику основних етапів розвитку цивілізацій в історичному процесі; - позначити основні тенденції в розвитку світових цивілізацій. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичних проблем у соціокультурній сфері, у галузі освіти і науки, креативної економіки та культурних практик, що передбачає застосування теорій та методів менеджменту культури і мистецтва та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 5. Здатність виявляти, використовувати, інтерпретувати, критично аналізувати джерела інформації в області менеджменту соціокультурної сфери.

ЗК 6. Здатність критичного усвідомлення специфічності та взаємозв'язку між культурними, соціальними та економічними процесами.

ЗК 7. Здатність до формування світогляду щодо розвитку людського буття, суспільства і природи, духовної культури.

ЗК 8. Здатність побудувати ефективну систему інформаційних ресурсів, необхідну для формування інформаційно-правової основи прийняття управлінських рішень у сфері соціокультурної діяльності.

ЗК 9. Уміння забезпечувати якісне виконання завдань професійної діяльності на основі інструкцій, методичних рекомендацій, встановлених норм, нормативів.

Фахові (спеціальні) компетентності :

ФК 1. Визначати головні етапи розвитку історичної думки та її основні досягнення.

ФК 2. Пояснювати особливості організації культурно-рекреаційного простору.

ФК 3. Набуття професійних знань та практичних навичок з організації надання дозвіллевих послуг в сфері соціокультурної діяльності.

ФК 11. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.

5. Організація навчання**Обсяг навчальної дисципліни****Вид заняття****Загальна кількість годин**

лекції

30

семінарські заняття / практичні / лабораторні		36		
самостійна робота		114		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний /вибірковий	
2	Менеджмент соціокультурної діяльності	I курс , I рік	нормативний	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	заняття сам. роб.	
Тема 1. Вступ. Предмет і завдання курсу «Історія світових цивілізацій». Поняття цивілізації. Теорії цивілізацій Формування і еволюція поняття «цивілізація». Концепції лінійної і циклічної історії. Культурно-історична концепція О. Шпенглера. Концепція «осьового часу» К. Ясперса. Цивілізаційна концепція А. Тойнбі. Східна езотерична концепція розвитку цивілізацій Є. Блаватської. Культурні суперсистеми П. Сорокіна. Цивілізаційна теорія Ф. Броделя. Концепція «зіткнення цивілізацій» С. Хантінгтона. Поняття цивілізації та її ознаки. Види цивілізацій: глобальна, світові та локальні цивілізації. Структура цивілізацій. Розгортання цивілізацій в часі та просторі.		2	2	6
Тема 2. Річкові цивілізації Месопотамії і Стародавнього Єгипту Цивілізації річкових долин. Вплив природно-кліматичних умов на формування та розвиток річкових цивілізацій. Східна деспотія як перша форма державності Стародавнього Сходу. Етногенез і ментальність населення. Шумерські		2	2	6

<p>міста-держави (6000-2300 рр. до н.е.). Централізована Аккадська держава (2300-2000 рр. до н.е.). Іригаційне землеробство, торгівля, транспорт, ремесла. Релігійні уявлення. Систематизація наукових знань: математика, астрономія, медицина, географія. Вавилонська держава (2000-1200 р. до н.е.). Закони Хаммурапі. Культ Мардука та його зв'язок із культом влади царя. Основні пам'ятки архітектури та мистецтва Шумеру, Аккаду, Вавилонії. Ассирійська імперія (1200-600 рр. до н.е.). Пам'ятки ассирійської архітектури. Мистецтво та релігія ассирійців. Природні умови розвитку давньоєгипетської цивілізації. Основні етапи історичного розвитку Стародавнього Єгипту. Матеріальна культура. Архітектура та монументальне мистецтво Стародавнього Єгипту: типи споруд, пам'ятки Стародавнього царства, пам'ятки Середнього царства, пам'ятки Нового царства. Стельові особливості архітектури Стародавнього Єгипту. Духовна культура. Єгипетська писемність: ієрогліфіка, ієратика, демотика. Науково-практичні знання стародавніх єгиптян: математика, астрономія, медицина.</p>			
<p>Тема 3. Трипільська цивілізація Основні підходи до вивчення цивілізації Трипілля-Кукутені. Дискусійні питання становлення, розвитку та занепаду. Етнокоріння Трипілля-Кукутенії. Етапи історичного розвитку. Матеріальна культура. Цивілізація в умовах неолітичної землеробської революції. Мистецтво і культура. Вірування та міфологія. Писемність. Менталітет представників цивілізації Трипілля-Кукутені.</p>	2	2	6
<p>Тема 4. Цивілізація Стародавньої Індії</p>	2	2	6

<p>Вплив природно-кліматичних умов на формування та розвиток цивілізації Стародавньої Індії. Основні етапи історичного розвитку. Індська (Хараппська) цивілізація (XXVI-XIX ст. до н.е.). Ведійський період: зародження індійської цивілізації (XIII-VI ст. до н.е.). Буддійський період: період релігійної реформації (V-III ст. до н.е.). Класична епоха (II ст. до н.е.-I ст. н.е.). Культурно-історична замкненість регіону. Варново-кастовий поділ давньоіндійського суспільства. Релігія в духовному житті індійців: ведизм, буддизм, джайнізм, індуїзм. Архітектура та мистецтво Стародавньої Індії. Основні досягнення давньоіндійської цивілізації. Вплив Стародавньої Індії на країни Центральної та Східної Азії.</p>			
<p>Тема 5. Цивілізація Стародавнього Китаю Природно-географічні та історичні умови розвитку китайської цивілізації. Гіпотези походження Китайської цивілізації. Етапи розвитку Давньокитайської цивілізації. Шанська держава. Епоха династії Чжоу. Імперія Цинь. Епоха династії Хань. Досягнення матеріальної і духовної культури. Писемність, мова та освіта Стародавнього Китаю. Наукові знання та винаходи. Архітектура Стародавнього Китаю. Правові, етичні і релігійно-міфологічні уявлення. Роль і місце давньокитайської цивілізації у світовій історії.</p>	2	2	6
<p>Тема 6. Цивілізація Стародавнього Ірану Етапи історичного розвитку Стародавнього Ірану. Держава Ахеменідів</p>	2	2	6

<p>(550-330 pp. до н.е.). Держава Селевкідів (330-250 pp. до н.е.). Іран при Аршакідах (250 p. до н.е.-226 p. н.е.). Сасанідський Іран (226-651 pp.). Архітектура Стародавнього Ірану: загальні риси, основні пам'ятки, стильові особливості. Релігійно-світоглядні уявлення. Правова система. Значення цивілізації Стародавнього Ірану.</p>			
<p>Тема 7. Давньогрецька цивілізація Природно-кліматичні та геополітичні чинники розвитку античного (давньогрецького, елліністичного) світу. Періодизація античності. Крито-мікенська доба (III-II тис. до н.е.). Гомерівський період (XI-IX ст. до н.е.). Архаїчний період (VIII-VI ст. до н.е.). Класичний період (V—IV ст. до н.е.). Елліністичний період в розвитку античної Греції (323-146 pp. до н.е.). Характерні риси та особливості Афіньської демократії. Жінка в давньогрецькому суспільстві. Афіньський поліс: політичний та соціально-економічний устрій. Освіта та наукові досягнення Стародавньої Греції. Давньогрецька міфологія. Архітектура та мистецтво Давньогрецької цивілізації. Стилiстичні особливості архітектури та мистецтва Стародавньої Греції. Скульптура та кераміка Стародавньої Греції. Цивілізаційне значення давньогрецької цивілізації.</p>	2	2	6
<p>Тема 8. Давньоримська цивілізація Етапи історичного розвитку Давньоримської цивілізації. Царський період (VIII-VI ст. до н.е.). Республіканський період</p>	2	2	6

<p>(УІ-І ст. до н.е.). Імператорський період (І ст. до н.е.-У ст. н.е.). Світогляд та духовний світ стародавніх римлян. Римське громадянське суспільство: соціальна структура та особливості. Наука та технології Стародавнього Риму. Архітектура Стародавнього Риму: основні типи будівель, об'єкти інфраструктури, визначні пам'ятки. Скульптура та рельєф Стародавнього Риму. Живопис Стародавнього Риму. Театр Стародавнього Риму. Культурно-історичне значення римського права. Значення Давньоримської цивілізації для розвитку людства.</p>			
<p>Тема 9. Візантійська середньовічна цивілізація Візантія як цивілізаційний простір. Етапи формування візантійської історії. Держава імперського типу як основа Візантійської цивілізації. Візантійська модель феодалізму. Культурно-історичний феномен ідеології «візантизму», її головні ознаки. Роль релігії у розвитку візантійської цивілізації. Столиця імперії Константинополь: зовнішній вигляд, архітектура, населення. Падіння Константинополя 1453 р. та його цивілізаційні наслідки.</p>	2	2	6
<p>Тема 10. Західноєвропейська середньовічна цивілізація. Епоха Середньовіччя (У-ХУ ст.): особливості, етапи. Становлення соціальної структури феодального суспільства. Корпоративні групи у середньовічному суспільстві. Людина епохи Середньовіччя: страхи, вірування, хвороби, тривалість життя. Середньовічне європейське місто: зовнішній вигляд, організація управління, населення, соціальні контрасти. Архітектура ранньохристиянського і дороманського періодів (У-Х ст.). Архітектура Західної Європи романського періоду (ХІ-ХІІ ст.). Готична архітектура Західної Європи (ХІІІ-ХІV ст.).</p>	2	2	6

<p>Символіка готичної архітектури. Середньовічні замки Західної Європи (X-XV ст.). Університет - головний здобуток західноєвропейської цивілізації. Християнська релігія та церква в житті середньовічної Європи. Теологія і схоластика: проблема віри і знання. Кризи західноєвропейського середньовічного суспільства: особливості і наслідки.</p>			
<p>Тема 11. Західноєвропейська цивілізація Нового часу.</p> <p>Загальна характеристика епохи Відродження: періодизація, специфіка та суперечності. Технічний прогрес, міське життя, освіта та наука епохи Відродження. Створення академій та початок академічного руху у Європі. Мистецтво епохи Відродження та його найвідоміші представники. Леонардо да Вінчі (1452-1519) - символ епохи Відродження: біографія, найвідоміші шедеври та винаходи. Архітектурні шедеври Ренесансу. Література епохи Відродження. Передумови та причини Великих географічних відкриттів. Головні географічні відкриття кінця XV-XVI ст. Значення Великих географічних відкриттів, їх вплив на західноєвропейську цивілізацію. Європейська архітектура Нового часу - основні архітектурні стилі, визначні пам'ятки. Реформація: загальна характеристика явища і процесу. Протестантизм. Лютеранство. Кальвінізм. Цвінгліанство. Анабаптизм. Вплив протестантизму на долю європейської цивілізації. Характерні риси епохи Просвітництва. Естетика Просвітництва.</p>	2	2	10
<p>Тема 12. Доколумбові цивілізації Центральної та Південної Америки.</p> <p>Поняття «цивілізації Доколумбової Америки». Специфіка історичного процесу Нового Світу. Типологія та специфіка</p>	2	2	10

<p>цивілізацій Доколумбової Америки. Майя: культурно- історичний образ, культурний спадок. Ацтеки: розташування, спосіб життя, світосприйняття, культурна спадщина. Імперія інків. Цивілізація чібча-муїсків. Архітектура Стародавньої Америки: типи пам'яток, основні артефакти, стильові особливості.</p>			
<p>Тема 13. Індустріальна цивілізація XIX-XX ст.: загальносвітові тенденції, регіональні особливості розвитку.</p> <p>Буржуазні революції й створення передумов виникнення індустріального суспільства як основи західноєвропейської цивілізації сучасного типу (XVIII-XIX ст.). Роль та значення Великої французької революції (1789-1799) в історії західноєвропейської цивілізації. Європейська освіта і наука в другій пол. ХVIII-XIX ст. Промислова революція. Становлення та розвиток індустріального суспільства (XIX ст.). Світові війни і криза індустріального суспільства (перша пол. XX ст.). Основні політико-ідеологічні доктрини XX ст.: лібералізм, консерватизм, соціалізм, комунізм, фашизм, націоналізм.</p>	2	4	10
<p>Тема 14. Арабо-ісламський світ та цивілізаційний процес.</p> <p>Домусульманська Аравія. Історичні умови зародження ісламської цивілізації. Іслам - основа арабської цивілізації. Коран - священна книга мусульман. Арабський халіфат. Соціально-політичні та економічні особливості арабо-ісламської цивілізації. Характерні риси мусульманського світогляду. Вплив арабо-ісламської цивілізації на Європейський континент та світовий цивілізаційний процес.</p>	2	4	10

Тема 15. Постіндустріальні суспільства та технологічні цивілізації: взаємозалежності та протиріччя		2	4	14
Постіндустріальне (інформаційне) суспільство та його вплив на розвиток культури. Розвиток науки і техніки в другій половині ХХ ст. Науково-технічна революція (НТР). Розширення сфери інформації та послуг. Негативні наслідки НТР. Інтеграційні процеси у Європі в другій пол. ХХ - на поч. ХХІ ст. Європейський Союз. Особливості цивілізаційного розвитку «нових індустріальних економік» (на прикладі держав Азіатсько-Тихоокеанського регіону). Японія в другій пол. ХХ - на поч. ХХІ ст. Специфіка цивілізаційного розвитку Сингапура та Республіки Корея. Цивілізаційний шлях держав Латинської Америки.				
ЗАГ.:		30	36	114
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Лекції	0		
	Семінарські заняття	50		
	Самостійна робота	10		
	Індивідуальне чи творче заняття	20		
	Неформальна освіта (додатковий бал)	10		
	Екзамен	10		
		Максимальна кількість балів		
Вимоги до письмових робіт		Студенти виконують декілька видів письмових робіт (тези, індивідуальне завдання, тести, укладання словника, опрацювання літератури), терміни написання (для денної – на наступному занятті, для заочної – за 5 днів до початку сесії), для заочної – друкований, електронний варіант		
Семінарські заняття	Поточні оцінки, які отримуються під час практичних занять, сумуються.			
Умови допуску підсумкового контролю	Активність та участь у заняттях: 50 б. Виконання практичних завдань та проектів, індивідуальні завдання: 40 б. Екзамен на основі практичних робіт: 10 б.			

Підсумковий контроль	Форма контролю: екзамен Форма задачі – комбінована (усна, письмова).

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: виконуються відповідно до тематики лекцій, яка передбачена у силабусі

Академічна доброчесність. Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/> Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Дотримання академічної доброчесності під час вивчення курсу забезпечує обговорення на першому лекційному занятті правил академічної доброчесності, що є виявом наукової культури викладача та студента.

Відвідування занять. Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідуватимуть лекції і практичні заняття даного курсу. Пропуски практичних занять студент повинен відпрацювати згідно з "Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника", внесеним змінами від 19 травня 2023 р. (Наказ No 309). 309 від 19 травня 2023 р. <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/organizatsia-osvitnjogo-protsesu.pdf>

Заняття відпрацьовуються у вигляді виступу-презентації, тестування. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Контроль знань здобувачів регламентується "Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника" і "Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника", введеного в дію наказом ректора No 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора No309 від 19 травня 2023 р. <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/organizatsia-osvitnjogo-protsesu.pdf>

Неформальна освіта: Неформальна освіта зараховується згідно - Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора No819 від 29.11.2019 р., із внесеними змінами наказом No 80 від 12.02.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf

8. Рекомендована література

1. Ададуров В. Історія Франції (від початків до кінця XVIII ст.). Львів: Вид-во УКУ, 2002.
2. Баран З.А., Кипаренко Г.М., Мовчан С.П., Швагуляк М.М. Новітня історія західної Європи та Північної Америки (1918-1945). Львів: Афіша, 2005.
3. Всесвітня історія. Навч. посіб. / Під ред. Б.М. Гончара та ін. Київ: Знання, 2002.
4. Голованов С.О. Всесвітня історія: Навч. посіб. за ред. Ю.М. Алексеєва. Київ.: Каравела, 2006.
5. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945): Навч. посіб. Київ.: Комп'ютерпрес, 2001.
6. Етнічна та етнокультурна історія України. Київ.: Наукова думка. 2005.
7. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945-2002): Навч. посіб. Вінниця: Фоліант, 2003.
8. Історія сучасного світу. Навчальний посібник / Ю.А. Горбань та ін. К.: Телепресінформ, 2001.
9. Крижанівський О.П. Історія стародавнього Сходу: Курс лекцій: Навч. посібник. Київ.: Либідь, 2000.
10. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки): Підручник / В.А.Манжола, М.М. Білоусов, Л.Ф. Гайдуков та ін. Київ.: Либідь, 1999.
11. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 роки): Підручник /Л.Ф. Гайдуков та ін. Київ.: Либідь, 2001.
12. Пивовар С.Ф., Слюсаренко А.Г., Стельмах С.П. Всесвітня історія. Новий період 1900-1945. Київ.: Видавничий дім Академія», 1998.
13. Стельмах С.П., Слюсаренко А.Г., Пивовар С.Ф. Всесвітня історія. Новий період (кінець XVIII – початок XX ст.). Київ.: Видавничий центр «Академія», 1998.
14. Трубайчук А. Друга світова війна. Навч. видання. Київ.: Наукова думка. 1995.
15. Хома Н.В. Історія держави та права зарубіжних країн. Навч. посіб. Київ.: «Каравелла», 2003.

Викладач

канд. пед. наук, доцент Маланюк Т.З.